

Село Підзамче Радивилівського району Рівненської області (Історична довідка)

Мальовниче село Підзамче знаходиться за 14 кілометрів від районного центру, за 12 кілометрів від залізничної станції Радивилів, за 120 кілометрів від обласного центру міста Рівного.

Село розташоване на березі річки Слонівки, притоки річки Стиру. Воно знаходиться в районні малого Полісся. Підзамче це ще Волинь, а західніше за 15 кілометрів це вже Галичина.

За 4 кілометри на схід по шосе Радивилів-Почаїв, знаходиться межа між Рівненською і Тернопільською областями. Селом проходить автошлях Радивилів-Почаїв-Кременець. Населення в селі Підзамче є 674, дворів 130. Сільській раді підпорядковані села: Адамівка, Круки, Копані, Казмірі, Підлипки, Стоянівка, Підзамче.

В письмових згадках село вперше згадується в 1735 році. Та є свідчення, що на місці село ще раніше існувало невелике поселення бідних селян. Точна дата невідома. Поблизу цього населення стояв великий і гарний "замок". Ще 300-400 років тому назад тут вирувало зовсім особливе життя.

Коло замку селились люди утворюючи поселення, яке назвали "Підзамок", поступово зростало. Проживаючи біля замку люди почували себе в безпеці, не відчуваючи загрози від нападників. Та ці погляди були все одно хибними. Ця фортеця "Підзамківський замок" витримала облогу кримських татар у 1667 і 1672 роках (коли татари доходили до м.Бродів та м.Дубна), а ще у 1675 році(коли після невдалої спроби взяти Почаївський монастир почали грабувати і нищити всю волинську округу).

Під час цього нападу постраждали жителі Підзамчого. Їхні домівки були спустошено, пограбовано, знищено. Було вбито багато чоловіків і взято в полон значну частину дітей і жінок. Такою виявилась злою доля перших жителів села.

Та на цьому життя не припинялося. Разом із замком відбудовувався і "Підзамок". Після першого поділу Польщі в 1795 році відбулося воз'єднання Західної Волині з Російською імперією. І тоді Підзамче опинилося в складі Кременецького повіту Волинського намісництва, а з грудня 1796 року Волинської губернії.

У 1920-1939 роках Підзамче з усіма оточуючими селами було під владою Польщі. Важко жилося селянам за панською Польщею. Селяни швидко втратили свої права на землю, право самоуправління, право на свободу. Пани обмежували права селян, тобто забороняли ловити звіра, розводити пасіки, рибалити в річках, рубати дерева. Найкращі ґрунти забирали собі пани.Малоземельні і безземельні селяни, які орендували землі панів віддавали за неї половину врожаю. Життя жителів Підзамче було нестерпно важким. Польська влада не приділяла ніякої уваги на можливість покращення селян, не було ніякого медичного обслуговування.

Освіта була на доволі низькому рівні. В селі була одна початкова школа, приміщення для якої слугувала маленька сільська хата. У селі було 80% не писемних.

У 1939 році село було звільнене Червоною Армією від польського панування. Разом з іншими територіями Підзамче відійшло до УРСР у складі СРСР. Перша партійна організація створена в 1938 році і нарахувала 21 людину. Перша комсомольська організація створена в 1939 році.

2 липня 1941 року німецькі загарбники напали на Підзамче. Тут була встановлена німецька влада.

У роки Великої Вітчизняної війни поблизу села відбувся великий танковий бій.

В бою, який тривав більше 2-х годин, Михайло Четвертний особисто знищив понад 80 фашистських солдатів та офіцерів. Підрозділ лейтенанта виконав складне завдання, але в запеклому бою його було поранено і згодом він помер та був похований в кінці села Підлипки в садку Прус Ганни Сидорівни. В березні село було визволено від німецько-фашистських загарбників.

В роки Великої Вітчизняної війни 145 жителів Підзамчівської сільської ради воювали на фронтах, 84 герої не повернулись з поля битви.

Село відбудовувалось і поступово життя в ньому відроджувалось. В селі післявоєнні роки працював колгосп-мільйонер. За колгоспом було закріплено 4455 га землі, у тому числі 3589 га землі орної. Розвивалось зерно- бурякове рільництво та м'ясо- молочне тваринництво.

Біля роздоріжжя, звідки розгорнулись шляхи на Радивилів, Броди, Почаїв, Тернопіль, встановлено обеліск Слави, пам'ятник героям-односельчанам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни, його було встановлено до 25-чя Перемоги радянського народу у Другій світовій війні; пам'ятник загиблим-односельчанам від рук українських буржуазних націоналістів; пам'ятник Герою Радянського союзу Михайлу Олексійовичу Четвертному.

Сучасна інфраструктура: Селянсько-фермерське господарство "Сяйво", СФГ "Зоря", СФГ "Крупець Агроптиця".

Навчальні та культурні заклади: середня школа, дитячий садок "Теремок", сільська рада, сільський Будинок культури, бібліотека, ФАП, Свято-Покровська церква.

Народні умільці: різьбярі- Бас.М, Шлапчинський М, Польовий В;
вишивальниці- Мороз М, Грищук О, Гринюк Н.

Назву села Підлипки пов'язують із великою кількістю лип, якою було обсаджено дорогу. В селі Підлипки проживає 320 чоловік. Там працює фельдшерсько-акушерський пункт, землі належать селянсько-фермерському господарству "Крупець Агроптиця".

Історія міст і сіл УРСР. Рівненської області.-Київ: УРЕ, 1973 р.

Павлюк Й. Життя прожити- не поле перейти. Редактор Ящук В.Рівне.1993.

З історії рідного села: папка.